Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Кафедра загальної та регіональної географії

Декан природничо-географічного факультету
_____Г.Я.Касьяненко
«_30___» _____серпня___ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологічні проблеми суспільної географії

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 (Географія)
освітньо-професійна програма 106 Географія
Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету
«_30___» _____серпня____ 2019 р.
Голова
_____
(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Суми – 2019

Розробник: Сюткін Сергій Іванович – кандидат географічних наук, доцент кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент _____

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 6</td><td rowspan="15">магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 180</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>28 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>28 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>120 год.</td><td>166 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>4 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

засвоєння наукових засад раціональної територіальної організації суспільства та застосування набутих знань по відношенню до багаторівневих та різномасштабних територіальних суспільних систем.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

- Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності **(ЗК-1)**.
- Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності **(ЗК-2)**.
- Здатність здійснювати аналіз, синтез. оцінювання ситуації та/або завдання з метою виявляти шляхи для їх розв’язання та випрацьовувати відповідні рішення **(ЗК-5)**.
- Здатність використовувати фундаментальні основи різних парадигм природничої та суспільної географії, знання основних географічних теорій та законів, історії розвитку географічних досліджень та ідей для з’ясування географічних особливостей природи Землі, розміщення населення і господарства **(ФК-1)**.
- Здатність формулювати, аналізувати та синтезувати рішення наукових проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові із застосування географічних знань, постійно оновлювати та накопичувати власні знання з природничої та суспільної географії **(ФК-2)**.

- Здатність вирішувати наукові задачі у галузі географії, вибирати належні напрями для їх розв'язку, беручи до уваги наявні ресурси **(ФК-7).**
- Здатність сприймати ново здобуті знання з природничої та суспільної географії й інтегрувати їх з уже наявними. Здатність орієнтуватися в певній вузькій галузі географії, яка лежить поза межами вибраної спеціальності **(ФК-8)**.
- Здатність враховувати специфіку професійної діяльності при створенні і використанні географічних, картографічних творів загального та спеціального змісту: навчальних, тематичних тощо **(ФК-11)**.
- Здатність використовувати професійні знання з фізичної, економічної та суспільної географії у процесі комплексного вивчення територій та застосовувати їх у життєвих ситуаціях **(ФК-12)**.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з основ наукових досліджень, картографії, географії населення, географії світового господарства, соціально-економічної географії України.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	**ПРН-5** **ПРН-8**	Демонструвати знання сучасних теоретичних основ географії, пояснювати сучасні парадигми географії, планувати та проводити наукові географічні дослідження. Встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між географічними, економічними і соціальними параметрами розвитку територій у різномасштабних просторових та часових рамках. Знати сучасні теоретичні основи та методологію фізичної та суспільної географії, ландшафтознавства та раціонального природокористування; описувати сучасну географічну картину світу; впорядковувати та класифікувати сучасну систему географічних наук; співставляти провідні парадигми географії, визначати сучасні напрями розвитку географічної науки.
Уміння	**ПРН-3** **ПРН-13**	Вміти застосовувати навички дослідницької діяльності у вивченні природних і суспільних географічних об'єктів і явищ, психолого-педагогічних процесів, окремої особистості, у вирішенні важливих професійних проблем. Формулювати нові гіпотези та наукові задачі в області географії, застосовувати сучасні наукові методи та інформаційно-комунікаційні технології дослідження. Уміти опрацьовувати географічні дані різних типів (текстові, картографічні, графічні, числові тощо) та рівнів складності. Інтерпретувати теоретичні і фактологічні знання про територіальні аспекти політичної сфери суспільного життя. Визначати вплив політичних чинників на стан довкілля, розвиток і розміщення економічних та інших об'єктів. Прогнозувати електоральну поведінку населення. Досліджувати проблеми, що виникають під час боротьби за контроль над геопростором.

Комунікація:	**ПРН-21**	Вміти використовувати теоретичні узагальнення та методологічні принципи для встановлення теоретичної достовірності нових географічних теорій, концепцій, доктрин, гіпотез, методів та їхньої науково-практичної перспективності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з основ технологій виробництва; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
B	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв’язки.
C	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв’язки, здійснює перенесення дій.
Д	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв’язанні задач.
E	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
F	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв’язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
FX	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль												Разом	Сума
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2							
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	60	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійної роботи												40	
3	3	4	3	4	3	3	4	4	3	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	**A**	відмінно
82 - 89	**B**	добре
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	задовільно
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Тестові завдання для поточного контролю
Приклади тестових завдань для поточного контролю:

1. Вища стадія розвитку біосфери, пов'язана з виникненням і становленням в ній цивілізованого людства, коли розумна людська діяльність стає визначальним фактором розвитку на Землі – це:

а) техносфера; б) антропосфера; в) ноосфера; г) атмосфера; д) іоносфера; е) тропосфера; ж) біогеоценоз.

2. Виділіть наукові дисципліни, що відносяться до суспільного блоку географії: а) економічна географія;

б) фізична географія; в) метеорологія; г) геоботаніка; д) військова географія; е) етногеографія; ж) демографія;

з) демогеографія; і) біогеографія; й) етнографія; к) геоморфологія; л) гідрологія; м) регіонознавство.

3. Виділіть прізвище вченого, який заклав підмурок сучасного розуміння розмежування об'єкта і предмета дослідження: а) Х. Колумб; б) С.Я. Ниммік; в) М.Д. Пістун; г) О.І. Шаблій; д) І. Ньютон; е) І. Кант; ж) В.Е. Ден.

4. До головних результатів наукової діяльності Л.М. Гумільова слід віднести: а) теорію центральних місць;

б) теорію пасіонарності; в) обґрунтування необхідності створення геоглобалістики; г) теорію монізму;

д) теорію дуалізму; е) агрогеографічне моделювання; ж) проведення першого перепису населення.

5. Виділіть провідні наукові напрямки, з якими пов’язані становлення і розвиток російської школи економічної географії: а) країнознавство; б) геоінформатика; в) комерційна географія; г) політична географія;
д) геополітика; е) метеорологія; ж) краєзнавство; з) теорія економіко-географічного районування;
і) урбаністика; й) теорія штандорту промисловості; к) теорія дифузії нововведень; л) екістика.

Приклади тестових завдань для підсумкового контролю:

1. Назвіть граничний об’єкт дослідження СГ: _____
2. Виділіть вченого, який передбачив появу сучасної геоекології, вперше називаючи Землю «домом людства»:
а) Аристотель; б) Платон; в) Страбон; г) Птоломей; д) Геродот; е) Геракліт; ж) Піфагор; з) Ератосфен; і) Ідрісі;
й) Гвіччардіні; к) Гомер; л) Вареніус; м) Колумб; н) Міклухо-Маклай; о) Геттнер; п) Хаусхофер; р) Ібн Гальдун.
3. Закінчіть речення (впишіть слово): «Нагромадження географічних знань з часом веде до їх диференціації, тому вже у XVIII столітті формується _____ статистика».
4. Знайдіть та виділіть помилкове твердження:
а) суспільно-географічне положення не є чимось матеріальним, це – абстрактна наукова категорія, що характеризує об’єкт через сукупність його відношень з іншими об’єктами або явищами;
б) суспільно-географічне положення є незмінним в часі;
в) протекціонізм обмежує участь країни в географічному поділі праці;
г) фундаментальне обґрунтування концепції економіко-географічного положення розробив М.М. Баранський у 1929 році;
д) союзна держава, до складу якої входять самоврядні території, що мають певну політичну та економічну самостійність, називається федерацією.
5. Із запропонованого списку виділіть лише ті образи, що властиві виключно новим індустріальним країнам:
а) велика сімка; б) G8; в) G20; г) європейські леви; д) африканські слони; е) тропічні дракони; ж) азійські тигри;
з) екваторіальні крокодили; і) американські страуси; й) 1-ої хвилі індустріалізації; к) 3-ої хвилі індустріалізації;
л) країни-сейфи; м) країни-готелі; н) нафтовидобувні; о) машинобудівні; п) залізорудні; р) пальмові монархії;
с) сонячні імперії; т) бананові республіки; у) кавові експортери; ф) чайні імпортери; х) арахісові репатріанти.

Питання до заліку з навчальної дисципліни
«Методологічні проблеми суспільної географії»

1. Схарактеризуйте структуру сучасної географії та обґрунтуйте її положення в системі наук.
2. Виділіть об’єкт, предмет і завдання суспільної географії.
3. Проаналізуйте проблему багатозначності підходів до назви та визначення суспільної географії.
4. Поясніть зміст поняття «територіальна організація суспільства».
5. Проаналізуйте внутрішню структуру суспільної географії.
6. Дайте якісну оцінку ролі процесів диференціації та інтеграції в суспільній географії.
7. Проведіть періодизацію розвитку географії та її суспільної складової.
8. Схарактеризуйте провідні національні географічні школи нового та новітнього етапів розвитку суспільної географії.
9. Проаналізуйте особливості агрогеографічної моделі Й. Тюнена та її вплив на формування сучасної теорії розміщення виробничих сил.
10. Оцініть роль галузево-статистичної школи В.Е. Дена у формуванні методів сучасної суспільної географії.
11. Оцініть вплив хорологічної школи А. Геттнера на розвиток методології суспільної географії.
12. Дайте оцінку провідних положень теорії центральних місць В. Кристаллера.
13. Проаналізуйте науково-практичне значення районної школи М.М. Баранського в СРСР.
14. Схарактеризуйте внесок В.О. Анучіна у теорію суспільної географії.
15. Оцініть організаційний внесок С.Л. Рудницького у формування української школи антропогеографії та його науковий внесок у теорію суспільної географії.
16. Дайте оцінку провідних напрямків диверсифікації сучасних суспільно-географічних досліджень в Україні.
17. Схарактеризуйте провідні наукові суспільно-географічні центри і організації в Україні.
18. Проаналізуйте співвідношення понять «теорія», «методологія», «методика», «метод».
19. Зіставте роль і значення основних груп методів дослідження суспільної географії.
20. Проаналізуйте особливості використання порівняльно-географічного методу в суспільній географії.
21. Схарактеризуйте процедуру моделювання як спосіб переходу до спрощеної, але зрозумілої картини світу.
22. Обґрунтуйте збалансовану точку зору на способи врахування природних факторів у суспільній географії.
23. Оцініть роль Римського клубу в становленні методики глобальних прогнозів та формуванні геоглобалістики.
24. Проаналізуйте зміст основних положень теорії сталого розвитку.
25. Порівняйте провідні дослідницькі підходи суспільної географії (галузевий і районний).
26. Назвіть основні фактори територіальної організації суспільства.
27. Порівняйте основні положення концепцій енерговиробничих циклів і виробничих кластерів.
28. Схарактеризуйте територіально-виробничий комплекс (ТВК) як взаємообумовлене поєднання галузей виробництва на певній території.
29. Обґрунтуйте науковий зміст категорії «економічний район».
30. Назвіть переваги і недоліки галузевого і територіального принципів управління економікою.
31. Схарактеризуйте географічне положення як адресність географічного об’єкту.
32. Обґрунтуйте план вивчення суспільно-географічного положення.
33. Наведіть приклади впливу суспільно-географічного положення на рівень соціально-економічного розвитку та проаналізуйте їх.
34. Схарактеризуйте суспільно-географічне положення як історичну категорію.

35. Схарактеризуйте основні композиційні типи і підтипи суспільно-географічного положення.
36. Схарактеризуйте поняттєво-термінологічну систему «Географічний поділ праці».
37. Зіставте специфіку використання термінів «географічний поділ праці» і «територіальний поділ праці».
38. Обґрунтуйте специфіку міжнародного поділу праці.
39. Схарактеризуйте міжнародну економічну інтеграцію як найвищу сходинку розвитку міжнародного поділу праці.
40. Схарактеризуйте політичну карту світу як граничний об'єкт дослідження політичної географії.
41. Схарактеризуйте кількісні параметри провідних сукупностей політичної карти світу та основні тренди їх змін.
42. Поясніть роль і значення у міжнародному праві територіальних та внутрішніх вод держави.
43. Обґрунтуйте специфіку понять «відкрите море», «міжнародні протоки», «морська економічна зона».
44. Поясніть унікальність статусу Антарктиди, як особливого об'єкту політичної карти світу.
45. Обґрунтуйте практичну користь української антарктичної станції «Академік Вернадський».
46. Назвіть основні періоди формування політичної карти світу, коротко висвітліть їх провідні події.
47. Схарактеризуйте новітній період розвитку політичної карти світу.
48. Зробіть прогноз розвитку політичної карти світу у XXI столітті.
49. Назвіть провідні принципи наукової систематизації об'єктів.
50. Наведіть класифікацію країн світу за розмірами території.
51. Наведіть класифікацію країн світу за чисельністю населення.
52. Наведіть класифікацію країн світу за рівнем економічного розвитку.
53. Проаналізуйте стадійну соціально-економічну типологію країн світу.
54. Обґрунтуйте потребу холістичного осмислення реального світу в країнознавстві та регіональній географії в цілому.
55. Назвіть провідні концепції країнознавчого синтезу та критерії їх виділення.
56. Проаналізуйте роль «районної школи» М.М. Баранського в країнознавстві.
57. Зіставте концепцію проблемного країнознавства В.М. Гохмана – Я.Г. Машбиця та геоглобалістичну школу С.Б. Лаврова – Г.В. Сдасюк.
58. Схарактеризуйте провідні ідеї гуманітарно-образного країнознавства.
59. Проаналізуйте роль та перспективи розвитку емоційно-художніх форм пізнання в імажинальній географії.
60. Назвіть основні властивості географічних образів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Генетичні джерела та історія формування суспільної географії.

Тема 1. Суспільна географія як наука: визначення, об'єкт, предмет, завдання і внутрішня структура.

Місце географії в класифікації наук. Внутрішня структура географії. Визначення, об'єкт, предмет дослідження і провідні завдання суспільної географії. Поняття територіальної організації суспільства. Антропосфера та її структурні елементи. Ідеї монізму та дуалізму в географії.

Тема 2. Етапи розвитку суспільної географії.

Динамічність потреб суспільства у географічних знаннях. Відбір чинників періодизації. Антично-середньовічний етап: становлення географічного земле опису. Праці Аристотеля, Ератосфена, Геродота, Страбона, Птолемея тощо. Арабський період. Доба Великих географічних відкриттів. «Всезагальна географія» Б. Вареніуса. Класичний етап: перехід до наукового землезнавства і країнознавства. Новий етап: прискорена диференціація географічних наук. Новітній етап: соціологізація та гуманізація географії, трансформація економічної географії в суспільну.

Тема 3. Українська суспільна географія.

Суспільно-географічне відображення українським соціумом як самої України, так і світу поза нею. Специфічні риси української суспільної географії. Українське географічне товариство. Суспільно-географічні студії української діаспори. Сучасна територіальна структура географічної науки України. Інформаційна епоха та українська антропогеографія.

Тема 4. Науково-методичні засади суспільної географії.

Провідні чинники розвитку теоретичного знання в суспільній географії. Співвідношення понять «теорія», «методологія», «методика» і «методи». Культура географічних описів. Поєднання принципів науковості і доступності.

Тема 5. Взаємодія природи і суспільства – як центральна методологічна проблема суспільної географії.

Співвідношення понять «природне» і «географічне» середовище. Матеріалістичне та ідеалістичне вирішення основного питання філософії та їх вплив на формування концепцій географічного фаталізму та географічного нігілізму. Еволюція фаталізму (детермінізм, енвайронменталізм, консерваціонізм), нігілізму (індетермінізм, посибілізм, пробабілізм), формування збалансованої точки зору на суспільно-природну взаємодію.

Тема 6. Концепція меж зростання і теорія сталого розвитку.

Обмеженість сучасної індустріальної моделі соціально-економічного розвитку людства. Геоглобалістика – як міждисциплінарний науковий підхід, спрямований на комплексний розгляд глобальних проблем людства. Римський клуб. Теорія сталого розвитку. Економічний, соціальний, демографічний, екологічний, культурологічний, прогностичний аспекти сталого розвитку.

Розділ 2. Провідні концепції і напрями розвитку сучасної суспільної географії.

Тема 7. Розвиток районного підходу в суспільній географії.

Основні дослідницькі підходи вітчизняної суспільної географії. Класичні і нові фактори розміщення виробництва. Провідні концепції суспільної географії: економіко(суспільно)-географічне положення, географічний поділ праці, енерговиробничий цикл, територіально-виробничий комплекс, економіко-географічний район тощо. Сучасна концепція виробничих кластерів. Відмінності понять «район» і «регіон». Галузева і територіальна моделі управління господарством, їх переваги і недоліки.

Тема 8. Суспільно-географічне положення.

«Позиційний принцип» в географії. Ідеї В. Бунге, М.М. Баранського та Б.Б. Родомана. Абстрактність наукової категорії «положення». Складові географічного положення. Композиційні типи суспільно-географічного положення.

Тема 9. Географічний поділ праці.

Якісна диференціація господарської діяльності. Поділ праці та його рушійні сили. Вища ефективність спеціалізованої праці. Відмінності понять «суспільного» і «географічного» поділу праці. Територіальний і міжнародний поділ праці. Міжнародна економічна інтеграція: галузеві і регіональні форми її прояву. Транснаціональні корпорації.

Тема 10. Форми суспільної і територіальної організації виробництва.

Класичні форми суспільної організації виробництва – концентрація, спеціалізація, кооперування та комбінування. Економічні переваги концентрації та спеціалізації. Історичність цих категорій. Диверсифікація виробництва. Агломерування і комплексування. Кластеризація виробництв – як найвища форма комплексування. Форми розміщення підприємств: одинична, групова, комплексна і кластерна. Форми територіальної організації підприємств: точкова, вузлова, лінійна, кущова. Економічний район – як найдосконаліша форма територіальної організації виробництва.

Тема 11. Концепції країнознавчого синтезу в регіональній географії.

Країнознавство як комплексна географічна дисципліна. Інформаційне та наукове країнознавство. Редукціонізм і холізм в географії. Образи як синтетична форма знань. Імажинальна географія. Гуманітарно-образне країнознавство і концепція множини структур суспільного життя країни.

Тема 12. Образна типологія країн світу.

Основні властивості географічних образів: максимальний ступінь узагальненості, цілісність, вірогідність, репрезентативність та неповторність. Поєднання формалізованих процедур систематизації та емоційно-художніх форм пізнання. Схема образної типології країн світу.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Розділ І. Генетичні джерела та історія формування суспільної географії												
Тема 1. Суспільна географія як наука: визначення, об'єкт, предмет, завдання і внутрішня структура	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Етапи розвитку суспільної географії	12	2	2	-	-	8	13	-	2	-	-	11
Тема 3. Українська суспільна географія	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 4. Науково-методичні засади суспільної географії	16	4	4	-	-	8	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Взаємодія природи і суспільства – як центральна методологічна проблема суспільної географії	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 6. Концепція меж зростання і теорія сталого розвитку	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Індивідуальне завдання	14				2	12	14				1	13
Разом за розділом 1	**90**	**14**	**14**		**2**	**60**	**90**	**2**	**4**		**1**	**83**
Розділ 2. Провідні концепції і напрями розвитку сучасної суспільної географії												
Тема 7. Розвиток районного підходу в суспільній географії	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 8. Суспільно-географічне положення	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 9. Географічний поділ праці	12	2	2	-	-	8	12	-	2	-	-	10
Тема 10. Форми суспільної і територіальної організації виробництва	16	4	4	-	-	8	14	-	-	-	-	14
Тема 11. Концепції країнознавчого синтезу в регіональній географії	12	2	2	-	-	8	14	-	-	-	-	14
Тема 12. Образна типологія країн світу	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Індивідуальне завдання	14				2	12	14				1	13
Разом за розділом 2	**90**	**14**	**14**		**2**	**60**	**90**	**4**	**2**		**1**	**83**
Всього	**180**	**28**	**28**	**-**	**4**	**120**	**180**	**6**	**6**	**-**	**2**	**166**

Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Об'єктно-предметне поле суспільної географії	2	
2.	Історія розвитку суспільної географії в світі	2	1
3.	Видатні постаті й провідні регіональні школи української суспільної географії	2	1
4.	Індекси локалізації і територіальної концентрації	2	1
5.	Коефіцієнт рангової парної кореляції Спірмена	2	1
6.	Методологія і методи оцінки суспільно-природної взаємодії в географії	2	
7.	Методика кількісної та якісної оцінки впливу суспільно-географічного положення на формування територіальної структури господарства	4	
8.	Поняттєво-термінологічна система «Поділ праці»	2	2
9.	Форми суспільної організації виробництва	2	
10.	Форми територіальної організації виробництва		
11.	Концепції країнознавчого синтезу географічної інформації	2	
12.	Використання образів країн для їх типізації	4	
	Разом	28	6

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної та соціальної географії. – К.: Либідь, 1997. – 320 с.
2. Дмитрук О.Ю. Урбаністична географія з основами урбоекології. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 440 с.
3. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. – Львів, 2006. – 486 с.
4. Максаковский В.П. Географическая культура. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 644 с.
5. Масляк П.О., Шищенко П.Г. Географія України. – К.: Зодіак-Еко, 1996. – 440 с.
6. Мироненко Н.С. Страноведение. Теория и методы. – М.: Аспект-Пресс, 2001. – 460 с.
7. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. – К.: Вища школа, 1998. – 420 с.
8. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
9. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 286 с.
10. Руденко Л.Г. Нові завдання географії на шляху до інформаційного суспільства // Український географічний журнал, 2006. – № 4. – С. 15-18.
11. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник / [авт.-уклад. С.І. Сюткін] – Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. – 56 с.
12. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. – Одеса: Астропринт, 2009. – 540 с.
13. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Львів: ВЦ ЛНУ, 2001. – 744 с.
14. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. – Львів: ВЦ ЛНУ, 2003. – 444 с.
15. Шевченко В.О. Центризм та центричність в географії. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 362 с.

Додаткові

1. Алаев Э. Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь. – М., 1983.
2. Багров М.В. Концептуальний погляд на роль і завдання географії в інформаційному суспільстві // Український географічний журнал, 2006. – № 4. – С. 9-14.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001.
4. Блінкова О.А. Інтернет для географів. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000.
5. Берлянт А.М. Образ пространства: карта и информация. – М.: Мысль, 1986.
6. Бунге В. Теоретическая география. – М.: Прогресс, 1967.
7. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. – М.: Наука, 1988.
8. Голиков А.П., Непомнящий А.М., Прав Ю.Г., Шуба О.А. Основы региональной политики. – Х.: ХНУ, 2002.
9. Доценко А.І. Регіональне розселення: проблеми і перспективи. – К., 1994.
10. Іщук С.І. Розміщення продуктивних сил (теоретико-методологічні основи). – К., 1997.
11. Краснопольська Н.В. Науковий потенціал української географії: формування, розміщення, напрями / Автореф. … канд. геогр. наук. – К., 2006.
12. Круш П.В., Кожемяченко О.О. Регіональне управління. – К.: ЦУЛ, 2007.
13. Кузнецов С.Г., Ананян І.І., Богак Л.М. Територіальне планування і розвиток міст. – Донецьк: Норд-прес, 2008.
14. Луцишин П.В., Клімонт Д., Луцишин Н.П. Територіальна організація суспільства (основи теорії). – Луцьк, 2001.
15. Магидович И.П. Очерки по истории географических открытий. – М.: Просвещение, 1967.
16. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України. – К.: ВПЦ КНУ, 2000.
17. Олійник Я.Б., Пересєкін В.М., Запотоцький С.П. Управління використанням природних ресурсів. – К.: ВГЛ «Обрії», 2008.
18. Постников А.В. Развитие картографии и вопросы использования старых карт. – М.: Наука, 1985.
19. Сонько С.П., Кулішов В.В., Мустафі В.І. Ринок і регіоналістика. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002.
20. Сосса Р.І. Історія картографування території України. – К.: Наукова думка, 2000.
21. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком. – К.: Вища школа, 2000.
22. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г. Рекреаційна географія. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2007. – 64 с.
23. Сюткін С.І. Сучасна географія і класифікація наук / С.І. Сюткін // Збірник матеріалів наукового круглого столу «Актуальні проблеми сучасної географічної науки та освіти», м. Суми, 7 жовтня 2016 р. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. – С. 3-5.
24. Харвей Д. Научное объяснение в географии. – М.: Прогресс, 1974.

Інформаційні ресурси

1. http://best-ukraine.com.ua/index.html?go=11340
2. http://www.myslenedrevo.com.ua/ru/Sci/AuxHistSci/HistGeographi.html
3. http://wwwmenr.gov.ua/content/article/42
4. http://www.eco.sumy.ua

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит. – Суми: Університетська книга, 2004. – 246 с.
2. відеоматеріали по темам курсу;
3. ілюстративні матеріали (структурно-логічні схеми, таблиці).